5 JAAR NIEUW MOS WARENHUIS

5 jaar impact maken

COLOFON

Het magazine ‘5 jaar - 5 impactverhalen’ is een jubilieum uitgave van Nieuw Mos ter ere van het 5 jarig bestaan van Nieuw Mos Warenhuis.

REDACTIE
Anita Groenendijk *(hoofdredacteur)*
Gerianne Bokkers

VORMGEVING
Jolanda Sieders
www.stillewateren.com

AAN DIT NUMMER WERKTEN MEE
Sophia Zomer, Annemarie Houkes,
Ruth van der Vliet en Cherisa Schouten

ADRES REDACTIE
Nieuw Mos
Leusderweg 27
3811 NK Amersfoort
Email: info@nieuwmos.nl

WWW.NIEUWMOS.NL

PRODUCTIE
Printing, Bergstraat 21, Amersfoort
Dit magazine wordt gratis verspreid.

VOLG ONS OP
nieuwmos
nieuwmos
nieuwmoswarenhuis
nieuwmoswarenhuis

Op de cover: foto van Matalia Jakubcova (via Shutterstock)

FSC
www.fsc.org

Hiep hiep hoera!

Ik moet iets bekennen, eigenlijk ben ik echt helemaal niet zo’n mode-persoon. Ik houd wel van mooie materialen, ik houd van kleding waar ik mij fijn in voel en die prettig op mijn huid voelt en ik houd er van om bij tijd en wijle mij ‘mooi ’aan te kleden, maar vind het ook heerlijk om in een oude jeans, wollen trui en kaplaarzen rond te struinen in de tuin. Sinds ik het duurzame warenhuis op heb gezet is mijn kledingkast gevulder dan dat die was, dat is wel een beetje negatieve persoonlijke impact van 5 jaar ondernemen in de duurzame mode.
Ik hoef niet zo nodig ‘fashionable’ te zijn, maar mijn passie voelen voor duurzaam geproduceerde kleding was en is geen enkel probleem. Komende uit een werkzaam leven in de natuurvoedingsbranche ligt het belang van goede arbeidsomstandigheden, gezonde productie-methodes en minder belasting voor onze dierbare aarde me zo aan het hart. De reguliere kledingindustrie is zo ontzettend vervuilend en veel mensen weten helemaal niet dat ze in kleding lopen die totaal uit plastic bestaat met veel giftige stoffen er in. Maar het kan zo anders!

Dus we vieren ons 5-jarig bestaan op een manier die bij ons past, met de verhalen over de impact die we hebben kunnen maken. Samen met onze klanten, samen met de duurzame merken, samen met de medewerkers van het team, samen met iedereen die ook een positieve impactmaker wil zijn! En daar gaat dit magazine over. Natuurlijk is er ruimte om terug te blikken, maar ook heb ik Sara Dubbeldam, duurzame modeactiviste en zeker een impactmaker, geïnterviewd over haar duurzame reis. De medewerkers van het team komen aan het woord en we geven aandacht aan de oorsprong van kleding in ‘van boer tot kledingkast’. Gerianne vertelt over haar duurzame reis als jonge moeder van haar zoontje Tom. En we hebben de columnisten die de afgelopen jaren vanuit het warenhuis hun column schreven, gevraagd een gast column te schrijven en die zijn zeker het lezen waard.

Ik hoop dat je met veel plezier dit jubileum magazine leest en daarna zo’n innerlijke ‘ja’ voelt om ook weer (vervolg) stappen op jouw duurzame reis te zetten. En dat kan op vele manieren, het vraagt alleen een stukje bewustwording over wat je draagt en waar het vandaan komt en waar het in de toekomst heengaat en daaruit kies je zelf je eigen actie.

Een hartegroet,

Anita Groenendijk

anita@nieuwmos.nl

JUBILEUM MAGAZINE - APRIL 2026

nm warenhuis

Inhoud

Een heel bijzonder magazine, dit keer. Bij een jubileum kijk je altijd terug naar hoe iets begon, maar we kijken ook graag met je vooruit - naar een hoopvolle toekomst. Hopelijk raak je geïnspireerd door alle impact die we al gemaakt hebben samen, en naar de mooie stappen die nog te zetten zijn. Veel leesplezier!

ALGEMEEN

04 When Sara Smiles: *interview met Sara Dubbeldam*

28 Boeken- en filmtips: *tips voor mooie boeken, films en documentaires over duurzame fashion*

TERUGBLIK

08 Van start-up naar impact-maker: *Anita neemt je mee door 5 jaar Nieuw Mos duurzaam warenhuis*

13 Van Boer tot Kledingkast: *het stimuleren van een duurzame kledingindustrie*

ONZE IMPACT

16 Omdat duurzaam leven thuis begint: *Jouw impact op de aarde*

20 Impactmakers op de vloer: *onze medewerkers over de impact van het warenhuis op hun leven*

24 Bewust opvoeden: *Gerianne vertelt over haar reis naar duurzaam ouderschap*

COLUMNS

07 Annemarie: *Van Memento Mori tot Carpe Diem*

15 Ruth: *Karel*

23 Cherisa: *Het leven is met je*

27 Sophia Zomer: *Wat blijft*

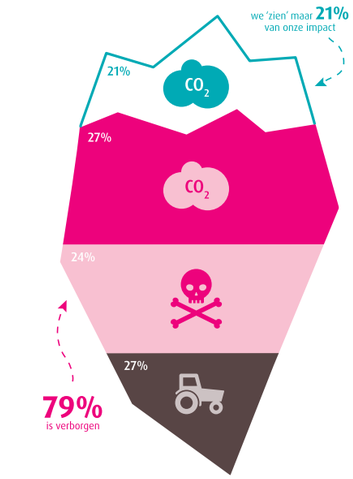

16 Onze impact

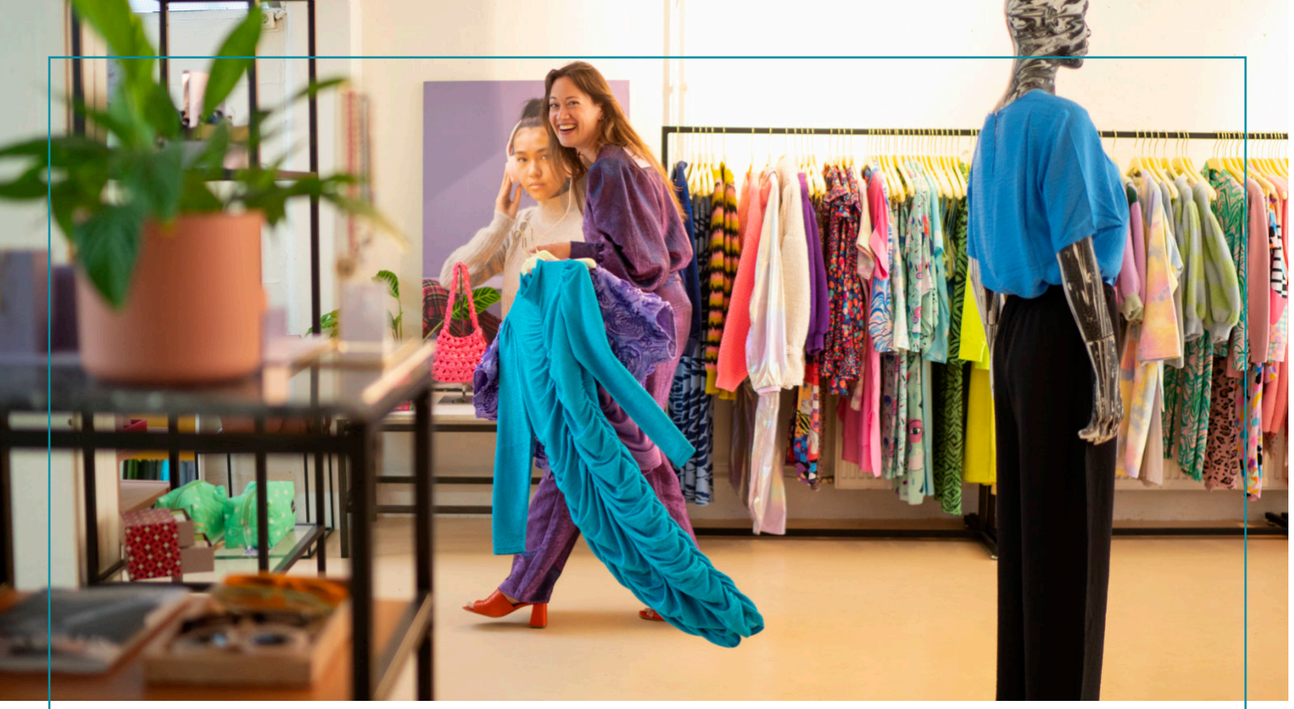

When Sara Smiles

Vaak valt er weinig te glimlachen over de mode-industrie; milieuvervuiling, kinderarbeid, misbruik van grondstoffen, overconsumptie. Geen onderwerpen om heel blij van te worden. En toch kan kleding je zeker blij en gelukkig maken, bij voorkeur als ze op een duurzame manier zijn geproduceerd. Sara Dubbeldam maakt zich als duurzame mode-activiste hard voor betere keuzes van merken en van consumenten. Toen wij 5 jaar geleden in de wereld van de duurzame mode stapten, was zij een grote inspirator voor ons en dat is ze nog steeds. Daarom een interview met deze voorvechtster van duurzame mode.

De eerste stap van bewustwording
Als jong volwassene was Sara veel met mode bezig, ze hield toen al van schrijven en had een eigen (fast) fashion blog. “Ik had destijds nog geen idee hoe kleding gemaakt werd, daar dacht ik helemaal niet over na, het was een wereld ver weg”, vertelt Sara. “Ik vond het leuk om bij te zijn met wat in de mode was, nieuwe trends, leuke styling. Kleding hielp mij om mijn identiteit te vormen en de waardering van andere meiden werkte voor mij als een externe validatie”.

En toen kwam het grote omkeerpunt. Het is april 2013 en in Bangladesh stort Rana Plaza in, een acht verdiepingen tellend gebouw waarbij op de bovenste drie, illegale, verdiepingen kledingfabrieken zijn gebouwd. Onder erbarmelijke omstandigheden wordt daar door werkneemsters kleding geproduceerd voor bekende merken. Het gebouw is niet geschikt voor zware machines en ondanks waarschuwingen wordt er niets gedaan en stort het gebouw in. Er zijn 1134 doden en 2500 mensen gewond. “Opeens werd de kleding die ik kocht, gelinkt aan vrouwen die deze kleding maakten. Ik realiseerde me, ik ben hieraan gelinkt door wat ik koop, het was voor mij de eerste prikkel om na te denken over wie ik ben en wat ik doe”, zegt Sara.

> Het instorten van Rana Plaza was voor mij de eerste prikkel om na te denken over wie ik ben en wat ik doe

De reis naar duurzame mode begint
Als je gewend bent om elke maand nieuwe kleding te kopen, valt het niet mee om dat gedrag te veranderen, weet Sara nu uit eigen ervaring. Vertrouwd gedrag valt weg, de kring van mensen waarin je je beweegt verandert. Hoe pak je zoiets aan? ”In het begin heb ik mijzelf behapbare doelen gesteld, bijvoorbeeld: ik ga een maand lang duurzame keuzes maken. En in die maand ging ik uitzoeken hoe dat eigenlijk zat, wat duurzame keuzemogelijkheden waren en ik was verrast van hoeveel aanbod er eigenlijk is waar veel mensen helemaal geen weet van hebben”.

> Ik was verrast van hoeveel aanbod er eigenlijk is waar veel mensen helemaal geen weet van hebben

“Ik begon met merken die qua look het meest pasten bij wat ik daarvoor droeg, bijvoorbeeld het merk Reformation, duurzamer, maar wel echt kleding die ik tof vond. Maar ik was ook geschokt dat er zoveel bekende merken zijn die echt totaal niet ethisch waren, de vervuilende modewereld is zo ongelofelijk groot”, vertelt Sara.

Ook ontdekt Sara de wereld van tweedehandskleding, die toen nog niet zo ontwikkeld was als nu. Mooie kleding van goede stoffen die zeker nog voor een tweede of derde ronde mee konden. Ze gaf zichzelf de tijd om te veranderen en leerde de nuances kennen van duurzame mode, want niets is zwart/wit. Eerst werkt Sara 7 jaar als merkstrateeg bij branding bureau Matters Most. Daarna werkt ze bij Kuyichi aan de basis van de ontwikkeling van de branding en communicatie zoals we die nu nog kennen.

Duurzame mode-activist
Sinds een aantal jaren is Sara actief als duurzame mode-activist, een ruime term en zo steekt ze ‘m ook het liefste in, want activisme is zowel hard als zacht. Het kan gaan over greenwashing, over inspirerende outfits of over een zaak tegen Primark aanspannen. Met haar platform When Sara Smiles maakt ze op allerlei manieren impact voor duurzame mode.

Wat is je persoonlijke leidraad vraag ik haar, Sara antwoord: ”Mijn werkveld is breed maar mijn leidraad laat ik toch steeds datgene zijn waar ikzelf door geraakt word, door wat me inspireert en waar ik mijn passie voel. In 2023 ben ik bijvoorbeeld samen met mijn advocaat een zaak tegen Primark begonnen vanwege hun greenwashing. In hun winkels en op hun andere communicatie uitingen zag ik de misleidende teksten en beelden staan, waardoor het leek alsof ze voor faire werkomstandigheden en betere milieumaatregelen waren, maar dat helemaal niet deden. Klanten kochten daar kleding, denkend dat ze goed bezig waren, maar dat was helemaal niet zo! Vanuit mijn branding achtergrond vind ik eerlijkheid enorm belangrijk en dit was helemaal niet eerlijk, maar super manipulerend. Dat ik deze zaak won was voor mij een enorme bevestiging dat je je niet moet laten intimideren door ‘de grote bedrijven’, maar dat je ook als consument of individu invloed uit kan oefenen”.

“Er zijn zoveel verschillende dingen die mij kunnen inspireren om actie te ondernemen en erover te schrijven of een platform voor te creëren of door samenwerkingen in te zoeken. Natuurlijk is er het onderwerp over de productie van kleding zelf of neem de ‘cost per wear’, dus hoe vaak je een kledingstuk draagt, of de materialen die worden gebruikt en de hoeveelheid microplastics die in het water terecht komen. En tegenwoordig hebben we te maken met de fuik van de algoritmes op social media, die maakt dat jongeren en volwassenen in hun eigen bubbel raken en vergeten dat er ook duurzamere manieren zijn om met mode om te gaan. Kortom is er genoeg te doen!”, zegt Sara.

‘Wie mij als persoon geïnspireerd hebben? Dat is zeker Joline Jolink, zij werkt al 20 jaar als modeontwerpster en laat het modesysteem zien dat het radicaal anders kan. Zij doorvoelt wat kleding is en ontwerpt vanuit een eigenheid. Al jarenlang is duurzaamheid op verschillende manieren een rode draad in haar werk. En sinds kort is ze bezig om op haar Fashion Farm in Overijssel haar eigen vlas te verbouwen en verwerken zodat ze echt van begin tot eind de keten van een kledingstuk snapt en nog beter kan maken, in harmonie met de natuur.

En de andere persoon is Lara Wolters, een Nederlands politica namens de PvdA. Sinds 4 juli 2019 is ze lid van het Europees Parlement. Zij heeft in de politiek jarenlang gestreden voor de ‘anti-wegkijkwet’. Deze wet die in 2024 is aangenomen verplicht bedrijven om actief rekening te houden met mens en milieu in hun hele productieketen. Bedrijven mogen niet langer "wegkijken" van misstanden zoals kinderarbeid, milieuvervuiling of mensenrechtenschendingen elders in de wereld. Zij streed tegen alle grote Europese bedrijven vanuit het Europees Parlement voor klimaatrechtvaardigheid en verantwoord ondernemen”.

> Het inspireert me enorm als mensen écht hun eigen pad durven bewandelen en zich niet laten tegenhouden door de status quo

Duurzame reis
Voor Sara zijn er zo veel stappen die gezet kunnen worden op een duurzame reis en elke stap vraagt een stukje bewustwording, een stukje ‘niet wegkijken, niet zakken in comfort’. Het inspireert haar enorm als mensen écht hun eigen pad durven bewandelen en zich niet laten tegenhouden door de status quo. Sara kiest zelf voor de hoopvolle insteek; ‘Er zijn zoveel mensen die het wel goed bedoelen, die wel een goede intentie hebben. Ik kan me dan ook zeker vinden in het boek van Rutger Bregman ‘De meeste mensen deugen’. Ik zie ook dat er momenteel heel veel mooie initiatieven lopen, ook bij reguliere

merken. Er gebeurt veel meer dan mensen denken'. Er wordt gewerkt met duurzamere materialen of er wordt wel teruggekeken in de keten zodat bedrijven transparant kunnen zijn over waar hun producten gemaakt worden en door wie".

Ik heb nog steeds een passie voor kleding, maar dan wel op een manier waarop ik er zelf helemaal blij van kan worden

In haar eigen duurzame reis heeft ze na een jaar lang de uitdaging te zijn aangegaan om helemaal geen kleding te kopen, nu de stap gemaakt om zelf ook haar eigen kleding te upcyclen en ook te maken. "Door zelf weer achter de naaimachine te kruipen verbind ik me op een hele andere manier met kleding. Ik herken nu beter wat kwalitatief goede kleding is door te kijken naar de naden en hoe iets in elkaar gezet is. En daarmee dus ook hoe lang iets mee kan gaan. Daarnaast is het ook gewoon erg leuk om zelf mijn eigen unieke items te maken en zo op een heel werkelijk niveau aan zelfexpressie te kunnen doen. Want ik heb nog steeds een passie voor kleding, maar dan wel op een manier waarbij ik er zelf helemaal blij van kan worden en ik met een grote glimlach mijn duurzame kledingstuk heel vaak kan dragen".

Meer lezen over en van Sara Dubbeldam? Kijk op www.whenssarasmiles.nl of via Instagram @when_sara_smiles.

Anita Groenendijk

Foto vorige pagina en rechtsonder: Angela de Vlaming
Foto linksonder: Laura van der Spek

Tips van Sara

Hoe kun jij als consument zelf impact maken?

1. Support (lokale) duurzame initiatieven en pioniers

Dat kan door een aankoop, maar ook door aandacht (en dat vergeten mensen vaak). Zichtbaarheid is ontzettend waardevol, zeker voor kleinere merken die niet kunnen concurreren met de marketingbudgetten van fast fashion. Als je iets hebt gekocht bij een eerlijk merk/retailer, helpt het enorm om erover te delen op sociale media. Deel bijvoorbeeld in een story waarom je het merk zo inspirerend vindt, of laat je outfit met het item zien. Dat helpt merken enorm aan zichtbaarheid.

2. Stel merken vragen

Dat heeft echt zin! Merken reageren op wat consumenten van ze vragen, niet alleen op wat ze kopen. Mis je informatie over bijvoorbeeld arbeidsomstandigheden of hoe een merk produceert? Stuur ze een DM of mailtje. Vraag bijvoorbeeld of ze meer kunnen vertellen over waar de kleding is gemaakt, en waarom ze daar nog weinig of niks over delen. Zo maak je merken er bewust van wat er speelt en wat ze misschien nog niet goed communiceren.

3. Spreek je uit

Stem op een partij die duurzaamheid belangrijk vindt, teken petities en steun NGO's en activisten die zich namens jou kunnen inzetten voor een betere kledingindustrie (zoals Schone Kleren, dat zich inzet voor betere arbeidsomstandigheden in de productieketen).

4. Inspireer je omgeving

Goed (en inspirerend) voorbeeld doet volgen! In de gedragsveranderingspsychologie achter consumptie is 'social proof' heel belangrijk: je bent sneller geneigd om iets te doen als je omgeving (en helemaal mensen die veel voor je betekenen) het ook doen. Dus deel de inspirerende verhalen achter je kleding met je vrienden en online.

Uiteindelijk zit impact maken als individu vooral in wat je zichtbaar maakt en normaliseert in je omgeving. Want dat is uiteindelijk hoe gedrag op grotere schaal verandert.

- Column -

VAN MEMENTO MORI TOT CARPE DIEM*

'Doe mij maar in een jutezak,' zei mijn schoonvader als we het over zijn uitvaart hadden. Toen hij eind september overleed, werd het de goedkoopste kist, maar bij nader inzien wel een mooie trui. Het materiaal deed er niet toe, want hij wilde gecremeerd worden.

Een paar weken eerder was de uitvaart van mijn vroegere buurman uit Sleen (Drenthe). Toen hij overleed, moesten zijn kinderen kleding uitzoeken. Zijn lievelingskleren of een mooi pak? Geen van beide, bedacht mijn moeder net op tijd. Buurman Rikus wilde namelijk een natuurbegrafenis. En dan zijn er kledingvoorschriften:

De gestorvene draagt bij voorkeur kleding die helemaal kan vergaan. Denk aan katoen, wol, (ruwe) zijde, bamboe, linnen of hennep. Ongebleekt en ongeverfd óf geverfd met natuurlijke middelen. En geen ritsen, plastic knopen of panty's (ook plastic!), want die blijven achter in de grond.

Hierover hadden de buurman noch zijn kinderen nagedacht. Ook mijn oom Herman, die eind maart plotseling overleed, had ooit zijn voorkeur uitgesproken voor een natuurbegrafenis, maar niet gerept over de kleding die daar dan bij hoort. Waarom zou hij, toen de dood nog ver weg leek?

Daar sta je dan als familie bij een kledingkast vol 'normale' kleding. Iets van katoen is er vaak wel. Maar duurzaam geverfd of ongebleekt? Iets netjes, zonder plastic knopen of een rits? Uiteindelijk droegen buurman Rikus en oom Herman dat wat het meest in de richting van de kledingvoorschriften kwam.

Ik merk dat ik nu anders naar kleding kijk. Wat kan tot de laatste draad vergaan? Wat heb ik veel met een rits! Wat wil ik zelf eigenlijk aan als het (nog héél lang niet) zover is? Ik denk net als mijn schoonvader: doe mij maar een jutezak. Leuker is om mezelf uit te dagen altijd iets moois in huis te hebben dat aan alle criteria voldoet. Een combinatie van Memento Mori en Carpe Diem.

Annemarie Houkes

* Gedenk te sterven - Pluk de dag

Annemarie Houkes was columnist in 2023. Samen met haar echtgenoot verhuurt ze twee natuurhuisjes in Drenthe, waarvan er een ecologisch is gebouwd en duurzaam ingericht. www.ecolodgedebosuil.nl en www.natuurhuisjedespecht.nl

Van start-up naar impact-maker

5 jaar Nieuw Mos duurzaam warenhuis

Vijf jaar ondernemen met een duurzaam warenhuis is zoals het leven zelf, realiseerde ik me toen ik terug ging kijken. Blije dagen en verdrietige dagen, momenten dat alles super loopt en momenten dat er dingen tegenzitten. En zoals dat met terugkijken wel vaker gaat, overvalt mij een enorm gevoel van dankbaarheid. Wauw… dat we dit met elkaar hebben kunnen realiseren: een duurzaam warenhuis in Amersfoort als onderdeel van Nieuw Mos!

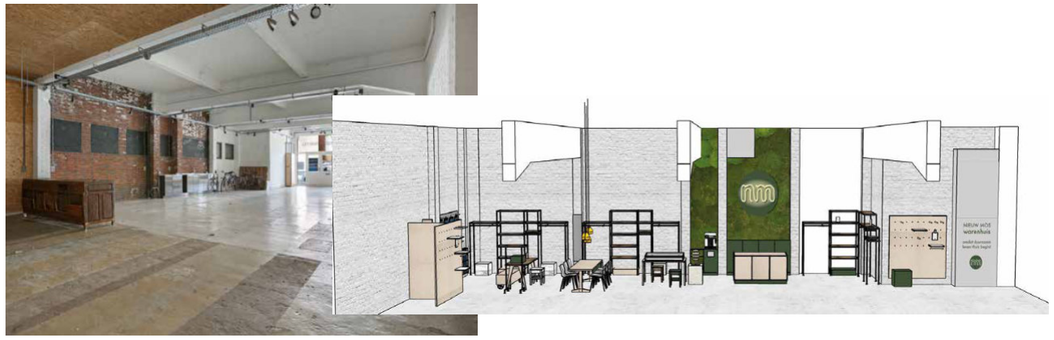

Het prille begin

Ik herinner mij nog goed de allereerste inkoop die ik samen met mijn dochter Sanna, met wie ik het warenhuis opgezet heb, deed. We hadden echt geen idee hoe we dat moesten doen. Gelukkig was er een hele aardige dame die ons hielp hoe het technisch allemaal werkte. Sanna wist goed hoe ze een collectie wilde samenstellen en ik had berekend welke budgetten we hadden ten opzichte van onze begroting. We begonnen met die voorbereidingen in januari, want toen pas was het zeker dat we het pand echt konden huren en in april gingen we open. We moesten het hele merkenassortiment bepalen en de voorjaars-/zomercollectie en de herfst-/wintercollectie in één keer inkopen omdat we een seizoen achterliepen met de inkoop. Naast het hele assortiment niet-kleding, waarbij we voor de verschillende afdelingen het merkenbeleid samenstelden. Ik weet nog steeds niet hoe we het allemaal voor elkaar gekregen hebben, maar het is gelukt! Ondertussen was Ruben druk met de bouwlieden en interieurontwerpster Ankie Prij om te zorgen dat alles qua bouw op tijd afkwam en dat het zo werd als we wilden.

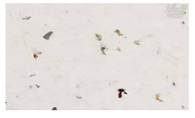

Alles begint met een droom

Gelukkig hadden we een droom en een duidelijke visie van wat en hoe ik het voor ogen had. Dat heeft enorm geholpen en is nog steeds een basis onder de keuzes die we in het warenhuis maken. En ander heel erg belangrijk onderdeel was natuurlijk het team. Een aantal medewerkers werkten al in de natuurvoedingswinkel en gingen ook in het warenhuis werken en er waren een aantal nieuwe medewerkers. Het was een fijn team en voelde goed en hoewel er uiteraard heel wat wisselingen zijn geweest, alleen Jantien en ik werken er op dit moment nog vanaf het begin, is de sfeer in het team een constante factor geweest en is het nog steeds een heel fijn team.

We openden nog net in het staartje van corona en we waren verplicht om bij de deur alle namen van de klanten die binnenkwamen te noteren. Eigenlijk liep het al meteen goed en het was natuurlijk zo fijn dat we al direct een basis aan klanten hadden door alle lieve klanten van de natuurvoedingswinkel die binnenkwamen en blij waren met het assortiment wat we aanboden.

Na 1 jaar ontvingen we de prijs voor Most Innovative Store Award in de Dutch Retail Experience Award. Daar waren we natuurlijk heel blij mee. Het was fijn om vanuit de modebranche erkenning te krijgen voor de unieke winkel die we ontworpen hadden, onze droom die we hadden gerealiseerd.

Maar soms gaat het niet zoals je droomt

Nog voordat ons eerste jaar voorbij was gebeurde er iets wat ons allemaal diep raakt, maar Sanna wel het meeste. Haar lieve vriend overleed eind januari volkomen onverwachts. Als je partner overlijdt, staat de wereld stil, zeker als je de ene dag nog vrolijk met elkaar samenwoont en de volgende dag is alles anders. Als (schoon)moeder was ik daar natuurlijk nauw bij betrokken en ik ben dat hele prille, jonge team van het warenhuis nog altijd zo dankbaar voor hoe ze toen hebben aangepakt en alles hebben door laten lopen. Gerianne was pas net 3 maanden in dienst en nog geen operationeel manager zoals nu, maar ze heeft zo veel verantwoordelijkheid op zich genomen samen met de andere meiden. Iedereen was er aangeslagen van. En toch hebben we toen voor ons één-jarig bestaan een grote modeshow georganiseerd, die dankzij het enorme organisatietalent van Sarah-Marjan op rolletjes liep en een groot succes was.

Leren, groeien, ontwikkelen, weer meer leren
Samen met de toenmalige ondernemers van Nieuw Mos, het team, en onze klanten hebben we zoveel geleerd. Over materialen, over wat wel en niet duurzaam is, over hoe de duurzame modebranche werkt. Over pasvorm, kleur, maatvoering, geldstromen, over alles wat er nodig is om een duurzaam warenhuis goed te laten lopen. We namen merken op waar we blij mee waren, maar die failliet gingen. We stopten met merken omdat de collectie zich naar een stijl ontwikkelde die niet bij ons paste. We probeerden dingen uit en kregen steeds helderder voor ogen wat voor ons de belangrijkste kernwaarden in het warenhuis waren. Ik ben een opleiding als Sustainable Stylist gaan doen, omdat Sanna helaas niet meer terugkwam en ikzelf te weinig van mode wist. Ook heb ik me verder gespecialiseerd als kleurenanalist. Gerianne deed een opleiding voor Visual Merchandising, die Hennieke later ook heeft gedaan en Hennieke heeft net als ik de opleiding voor kleurenanalist gedaan. Het team kreeg jeanstraining, positieve verkooptraining en zo groeiden we met elkaar in onze kennis en kunde.

Blije klanten
Natuurlijk omzet is belangrijk en een groeiende omzet is fijn, maar onderling gaat het gesprek altijd over blije klanten. We helpen altijd veel bij de paskamer, we kennen de collectie goed en kunnen met onze kennis van pasvorm, kleur en materiaal passende en verassende voorstellen doen. Want duurzaam is ook dat je koopt wat goed bij je past, waar je je fijn in voelt en kledingstukken die je heel vaak kunt dragen en goed kunt combineren bij andere items in je kast. ‘’‘Heb je gezien hoe mooi dat bij die klant stond? of ‘Wat stond die combinatie prachtig bij die klant!’ of ‘Deze meneer is terugkomen voor dat model jeans die hij zo fijn vond, zo leuk.” Dat waren en zijn uitspraken die ik regelmatig in het team hoor, aan het einde van de dag zijn we vooral blij met hoeveel klanten we blij hebben gemaakt en natuurlijk alle duurzame kledingstukken een nieuw thuis hebben gevonden.

Water, water, water
In een terugblik mag het onderwerp ‘water’ natuurlijk niet ontbreken. In 2024 stroomde de benedenverdieping helemaal onder. Het kwam uit de muren, uit de grond en we hebben uren en uren water opgezogen, het was gewoon een vaste dagtaak twee keer per dag. Ook dat heeft het team weer met enorme veerkracht gedragen, want het was echt helemaal niet leuk. Omdat we er met de verhuurder niet uitkwamen om de staat van de muren en vloer beneden te laten verbeteren, besloten we niet nog een nat voorjaar af te wachten en de benedenverdieping naar boven te verplaatsen. Ankie Prij (onze vaste interieurontwerpster) hielp ons bij de logistieke puzzel waar en hoe wel zoveel mogelijk kwijt konden en we introduceerden de tafels in de natuurvoedingswinkel. En zo zie je maar weer dat alles twee kanten heeft, want uiteindelijk pakte dat heel erg goed uit en zijn we heel tevreden met deze oplossing. We merken dat veel meer klanten nu het ook niet-kledingdeel van het warenhuis leren kennen en in de natuurvoedingswinkel geeft deze blending een hele eigen sfeer aan de winkel. Vanuit het warenhuis onderhouden we al deze tafels en wisselen het assortiment regelmatig af.

Impact makers
Onze wens om een positieve bijdrage aan het productieproces in de kledingindustrie te leveren is nog altijd het kloppend hart van onze missie. Wij geloven in een duurzamere wereld, met kleding die onder goede arbeidsomstandigheden en met zo min mogelijk impact op het milieu is gemaakt. Wij geloven dat, ondanks het eindeloze commerciële geweld van de Primarks en Sheins, wij een zinvolle bijdrage kunnen leveren die impact maakt, want door aan de vraagkant aandacht te besteden, verandert ook het productieproces. In de afgelopen 5 jaar hebben we bijvoorbeeld ongeveer 2500 jeans verkocht en alleen al daarmee zo’n 8,5 miljoen liter water bespaart!

En dan gaat dit nog maar over één assortimentsgroep. De totale impact van het warenhuis is nog vele malen groter. Samen met onze klanten maakten we deze impact, samen met de merken die het aandurven om tegen de stroom in duurzaam te produceren. Wij sluiten ons dan ook helemaal aan bij de slogan: ‘Koop minder, maar als je iets nieuws koopt, laat het duurzaam geproduceerd zijn.’

Op naar de volgende 5 jaar!

Anita Groenendijk

VAN BOER TOT KLEDINGKAST

het stimuleren van een duurzame kledingindustrie

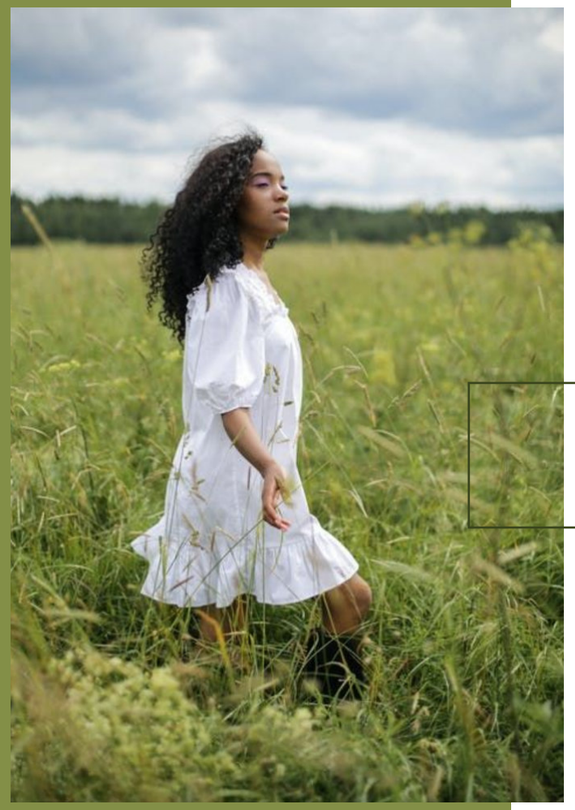

Wat bezielde ons om een duurzaam warenhuis te beginnen? Het was toch veel makkelijker geweest om alleen een natuurvoedingswinkel te runnen? Iets wat bij Mos al jaren gebeurde. Maar zoals ooit de natuurvoedingsbranche met pioniers en idealisten begon, zo begint de weg van 'sustainable fashion', zoals dat zo mooi in het Engels heet, ook bij pioniers en idealisten. We weten tegenwoordig hoe enorm vervuilend de productie van kleding is geworden in de afgelopen tientallen jaren, maar er zijn inmiddels ook nieuwe, duurzame, kledingmerken ontwikkeld. Daarom maken we ons naast biologische voeding ook sterk voor duurzame kleding.

Zorg voor de aarde
"Wij geloven in zorgzame aandacht voor de aarde, zodat zij vitale voeding blijft geven, voeding die bijdraagt aan ons bewust zijn en geluk, opdat wij met vernieuwde energie aandacht kunnen geven. Mens en aarde vormen een voedend geheel; samen komen we tot bloei." Toen Nieuw Mos een zelfstandig winkelconcept werd in 2019 heb ik de toenmalige ondernemers mogen begeleiden om hun waarden helder te krijgen en hun missie te verwoorden in bovenstaande uitspraak. Ik voelde toen al dat deze uitspraak ook helemaal bij mij past, ook al waren het niet mijn letterlijke woorden. Mens en aarde vormen een geheel, we voeden ons met dat wat van de aarde komt en kleden ons met dat wat van de aarde komt.

Niet alleen van 'boer tot bord' maar ook van 'boer tot kledingkast'.

Van boer tot kledingkast
Net zoals melk niet uit de fabriek komt maar van de koe, komt kleding niet uit de winkel maar is ergens gemaakt en nog daarvoor zijn de grondstoffen ergens verbouwd of gewonnen. Een kledingstuk wordt wel door 86 handen aangeraakt voordat het bij een consument in de kast hangt. Toen ik begin 2021 samen met anderen het duurzame warenhuis oprichtte als onderdeel van Nieuw Mos, was het geen verrassing voor mijzelf om te merken dat, wat betreft duurzame kleding, mijn passie zich vooral richtte op de productiefase van kleding. Al sinds 2004 ben ik werkzaam in de biologische voedingsbranche en het denken vanuit de hele keten is iets wat ik in mijn tijd bij Foodcoop Odin zeker heb meegekregen. Niet alleen van 'boer tot bord' maar ook van 'boer tot kledingkast'. Het ontwikkelen van een bewustzijn wat betreft het keten-denken vind ik in de huidige tijd voor consumenten die bewuster willen leven onontbeerlijk.

Vervuiling van de kledingindustrie
De kledingindustrie zorgt voor een enorme vervuiling van de aarde, zeker vanaf het moment dat stoffen goedkoper werden door nieuwe ontwikkelingen zoals polyester en nylon en er massaproductie ontstond. Daarnaast is door de veranderingen in de maatschappij mode en kleding niet meer alleen iets geworden waar je jouw sociale positie mee uit, maar is het ook een uiting van jouw persoonlijkheid geworden. Je draagt niet meer wat 'hoort' maar wat je zelf mooi vindt en passend is bij jouzelf, daardoor is de diversiteit in kleding enorm toegenomen. Maar we kunnen niet langer wegkijken van de uitbuiting van kinderen en volwassenen die onder erbarmelijke werk-omstandigheden onze kleding-stukken in elkaar zetten. We kunnen niet langer wegkijken van het gebruik van aardolie als belangrijkste grondstof van onze hedendaagse kleding, aardolie die met zware chemische processen tot garen verwerkt wordt.

we kunnen niet langer wegkijken

We kunnen niet langer wegkijken van de rivieren die totaal vervuild zijndoor de giftige kleurstoffen die gebruikt worden in de kledingindustrie. We kunnen niet langer wegkijken van de kledingwoestijnen die als gevolg van overproductie ontstaan.

Vraag en aanbod
Of is het in de duurzame kledingbranche: aanbod en vraag? Er is zeker meer vraag naar duurzame kleding ontstaan in ongeveer de afgelopen 10-20 jaar. Maar naar mijn idee is het ook een kwestie van het aanbod laten zien. Het is er allemaal, kleding kan duurzaam gemaakt worden! Het is er niet alleen voor high end designers of geitenwollen-sokkentypes, maar het is ook voor iedereen daartussenin beschikbaar. Als je de keten wilt veranderen moet er vanuit consumenten en winkels vraag zijn naar deze producten, alleen dan gaan ondernemers in de landen waar kleding gemaakt wordt hun productiemethode aanpassen. In ons duurzame warenhuis hebben we daarom gekozen voor een grote winkel met een breed aanbod. Voor mannen en vrouwen van circa 25-75 jaar.

Dat maakt het kiezen van de collectie een uitdaging, we kiezen voor verschillende stijlen met een aantal merken per stijl en we zorgen voor een gevarieerd prijsniveau. En na ruim 2,5 jaar zien we dit terug in de diversiteit van onze klanten. Er komen daadwerkelijk klanten van 25 tot 75 jaar. Het is een mix van mannen en vrouwen, van jong en oud, klein en groot, vol en slank. Vanuit de gedachte dat wij willen zorgen dat de vraag naar duurzame kleding groter wordt en dat het voor consumenten makkelijk beschikbaar en toegankelijk is, kiezen we voor deze diversiteit in een fysieke winkel. Dat dat wordt opgepikt horen we terug in reacties als: "wat fijn dat het er allemaal gewoon is, dat ik

Lees verder op de volgende pagina's

dat ik hier niet iedere kledingstuk hoef te checken omdat hier alles duurzaam is".

En tweedehands kleding dan?
Tweedehandskleding gaat het probleem van een vervuilende kledingindustrie niet oplossen, omdat de productiewijze niet verandert door tweedehandskleding. Het is zeker goed om kleding die er al is langer te gebruiken, daardoor worden er minder grondstoffen gebruikt. Maar aan het begin van de keten verandert er niets. Daarnaast draagt tweedehandskleding niet bij aan het prijsbewustzijn van consumenten. Een eerlijk, duurzaam gemaakt kledingstuk kost geld. Net zoals biologische kipfilet een andere prijs heeft dan een plofkipfilet. Als we de kledingindustrie willen veranderen, zullen we ook bereid moeten zijn om de werkelijke prijs van faire en verantwoord gemaakte kleding te betalen.

Gedragen goed
Omdat we het langer gebruiken van bestaande kleding zeker willen stimuleren hebben we 'Gedragen Goed' geïntroduceerd. Dat is duurzame kleding die in de afgelopen jaren in het warenhuis is gekocht, maar onverhoopt in iemands kast is blijven liggen. Misschien omdat iemands lijf is veranderd of omdat het kledingstuk niet meer bij iemands identiteit blijkt te passen. Als het nog goed is, kan het kleidingstuk worden ingeleverd en bieden wij het voor een klein prijsje opnieuw aan klanten aan, zodat het goed nog langer gedragen kan worden. En degene die de kleding doneert krijgt een leuke korting op een ander kledingstuk.

Gebruikersfase kleding
Bij Nieuw Mos kiezen we dus voor nieuw geproduceerde duurzame kleding om een bijdrage te kunnen leveren aan de ontwikkeling van de duurzame productie van kleding. Daarnaast vinden we het belangrijk dat klanten deze kleding ook vaak en met veel plezier kunnen dragen. Daarom geven we tips over hoe je een kledingstuk kunt wassen en verzorgen, bieden we kleermakersservice aan om bijvoorbeeld broeken op de juiste lengte te laten maken.

Maar ook helpen we klanten graag bij het passen en geven we stylingtips over hoe een kledingstuk gecombineerd kan worden. En laten we zien hoe bijvoorbeeld een jurk door de verschillende seizoenen heen langer gedragen kan worden. Helemaal leuk vind ik het dat we al een heel aantal enthousiaste vaste klanten hebben, die je leert kennen in hun kledingstijl, wensen en ook hun garderobe. Zowel vrouwen als mannen. Dan kunnen we klanten adviseren om combinaties te maken met kleding die ze al eerder bij ons hebben aangeschaft.

"het gaat niet over een goed of fout maar over stappen richting bewustwording"

Persoonlijke keuzes
Iedere mens heeft zijn/haar persoonlijke afwegingen te maken over de keuzes op het gebied van duurzame kleding, dat gaat niet over een goed of fout maar over stappen richting bewustwording over hoe we met de aarde omgaan en met elkaar. De meeste mensen kunnen niet in één keer hun hele garderobe uit duurzame merken laten bestaan. Maar je kunt wel keuzes maken, voor een duurzame jeans, een duurzame jas, misschien dat nieuwe paar wollen sloffen. Zo kun je stap voor stap kiezen om je garderobe steeds iets duurzamer te maken. Mijn keuze is om met het warenhuis van Nieuw Mos een verandering richting duurzaamheid in de kledingindustrie te maken. Ook al is het maar een klein keitje dat in de grote fashionrivier wordt verlegd.

Anita Groenendijk

- Column -

KAREL

Bij mij op Moesbos kwam jarenlang een roodborstje. Als ik even ging zitten om uit te rusten, verscheen hij. Steeds een beetje dichterbij. Uiteindelijk zat hij soms naast me op de leuning van de bank. Ik noemde hem Karel. Hij had maar één pootje.

Ik raakte gehecht aan dat kleine ritueel. Tot hij op een dag niet meer kwam. En ook de dagen daarna niet. Ik miste hem meer dan ik had verwacht.

Nu is er een nieuw roodborstje. Ook dat verschijnt als ik pauzeer. Het blijft nog wat meer op afstand, maar elke week komt het een stukje dichterbij.
Is het een jonkie van Karel? Ik weet het niet, maar het is mooi om het me voor te stellen. Door de verbeelding krijgt het betekenis.

Misschien werkt het bij mij in de moestuin en het voedselbosje ook zo. Ieder jaar maak ik me een voorstelling van hoe het zal worden. Wie een moestuin heeft, zal het herkennen: je zaait of plant iets en ziet het in gedachten al opkomen, bloeien, en vlinders aantrekken. Misschien begint alles wat groeit wel zo: met verbeelding.

Het warenhuis van Nieuw Mos viert dit jaar zijn vijfjarig jubileum. Vijf jaar geleden was het nog een idee. Een verlangen. Een schets van een plek waar duurzame keuzes, aandacht en verbinding samenkomen.
En kijk nu. Hoe het is gegroeid tot iets zichtbaars en betekenisvols in Amersfoort.

We vieren niet alleen wat er nu staat. We vieren ook het begin. De moed om het voor je te zien. Want misschien begint alles wat groeit wel zo: met iemand die het zich eerst durft voor te stellen.

Lieve groet,

Ruth van der Vliet

Ruth van der Vliet was columnist bij Nieuw Mos (2021-2022). Ze schreef over Moesbos, een moestuin en voedselbosje in Amersfoort-Zuid.

OMDAT DUURZAAM LEVEN THUIS BEGINT

‘Wat wij in ons dagelijks leven willen is heel valide: je wilt lekker eten en drinken, een fijn dak boven je hoofd, je hebt allerlei spullen nodig en je wilt je kunnen verplaatsen. Je wilt ook overal internet hebben en natuurlijk regelmatig op vakantie. Gewoon een fijn leven!’ zo stelt Babette Porcelijn in haar boek ‘De verborgen impact’ en ik kan het niet anders dan beamen, ook ik wil gewoon een fijn leven. En tegelijkertijd voelt het dat deze zorgeloze tijd van ‘gewoon leven’ tegenwoordig niet meer bestaat. Als we gewoon fijn leven laten we een spoor van milieuschade en arbeidsongelijkheid achter, met de uiteindelijke gevolgen weer voor onze eigen gezondheid en leefomgeving. Hoe valt er als moderne mens te leven met dit constante schuldgevoel?

De onbevangenheid voorbij?
Onlangs was ik in Amsterdam in het Rijksmuseum. Ik keek naar de Hollandse schilders; taferelen van huiselijke gezinnen, Hollandse steden in de 17e en 18e eeuw en groepsportretten van schouten en schepenen. Niks geen zorgen om milieuschade, geen zorgen over het importeren van zoveel specerijen, hout, ivoor en andere rijkdommen uit gebieden ver van ons vandaan. Ik heb de indruk dat sinds het ontstaan van de landbouw zo’n 12.000-5.000 jaar geleden (en we sinds die tijd als mensheid begonnen te verzamelen en handeldrijven), er een langzame maar gestage lijn is geweest die leidt naar het consumptiepatroon wat we vandaag de dag hebben. Ik vroeg me, al wandelend langs beelden uit een Nederlands verleden, af hoe dat moet zijn geweest; het gevoel dat er geen grenzen, geen limieten zijn? De natuur was onuitputtelijk leek het wel. Maar we weten inmiddels allemaal dat dat niet zo is, er is geen ontkomen meer aan de informatie over de teloorgang van de aarde.

Uit het zicht, uit het hart?
We halen net als onze voorouders nog steeds spullen van ver. Wie weet er bijvoorbeeld hoe een cashewnoot groeit? Wist je dat er maar 1 cashewnoot onder 1 cashewappel groeit? Wat gebeurt er eigenlijk met die cashewappels? Deze zijn niet lang houdbaar en daar gebeurt dus eigenlijk niets mee, soms worden ze lokaal aangeboden of verwerkt in een jam of gelei. Zowel het oogsten als de verwerking van de cashewnoten zijn arbeidsintensief. Een groot deel van het werk gebeurt door vrouwen. Wat een groei- en verwerkingsproces is er nodig om 1 handje cashewnoten te laten groeien en verwerken. Maar het gebeurt allemaal buiten ons gezichtsveld. We zien alleen het zakje noten dat in het schap ligt, wat naar ons idee dan ook nog best duur is. We hebben geen persoonlijke verbinding met het product of met de makers.

Verborgen impact
En wat als je de volgende keer als je een zakje cashewnoten pakt je even stilstaat en in je gedachten de stappen die dit zakje allemaal heeft gemaakt terug volgt? De vakkenvuller die het vulde, de vrachtwagen die de doos bracht, het verpakkingsbedrijf waarin de grote zakken in kleine zakjes werden gedaan, het schip waarmee het uit Azië werd vervoerd, de vrouwen die

‘MIJN VERBORGEN IMPACT BEREKENT NIET ALLEEN CO_2-UITSTOOT TIJDENS GEBRUIK, MAAR WE NEMEN OOK IMPACTS AAN DE ANDERE KANT VAN DE WERELD MEE: TIJDENS PRODUCTIE, TRANSPORT EN AFDANKEN. DENK AAN IMPACTS ALS LANDGEBRUIK, ONTBOSSING EN ALLERLEI SOORTEN VERVUILING. DIE IMPACT BLIJFT VAAK VOOR ONS VERBORGEN. DOOR OOK DEZE IMPACT MEE TE NEMEN, GAAN WIJ VERDER DAN VEEL ANDERE TOOLS.’

Babette Porcelijn

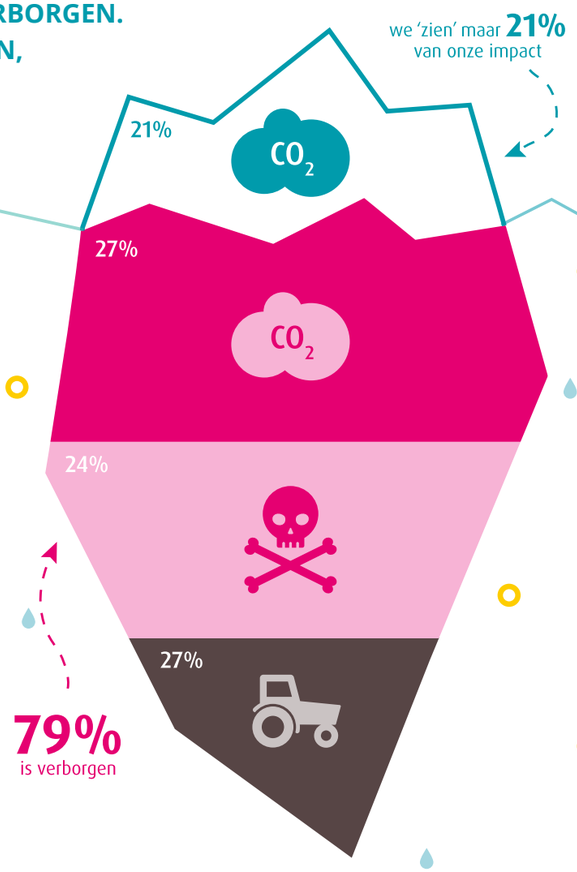

de noten branden en ontdoppen, de boer die de Kasjoebomen verzorgde en plukte, de Kasjoeboom die staat in de Indiase of Vietnamese bodem en daar voedingsstoffen uit opneemt. Het zakje cashewnoten is, net als zoveel andere producten, door vele handen gegaan en er zijn diverse grondstoffen en productieprocessen voor nodig geweest voordat het in jouw mandje ligt. Dat is waar het om gaat als Babette Porcelijn spreekt over de ‘verborgen impact’.

True price
Tegenwoordig wordt er gesproken over de ‘true price’ van een product. True pricing gaat over de echte prijs van alles wat je kunt kopen. Je telt dan verborgen kosten voor milieu, dier en mens ook mee. Verborgen kosten gaan bijvoorbeeld over de prijs van herstel van milieuschade of van maatregelen tegen droogte of wateroverlast. Duurzamer geproduceerde producten leveren minder schade en leed voor mens, dier en omgeving op en dus ook minder verborgen kosten. Op deze manier worden producten die heel vervuilend zijn ook heel duur, en duurzaam geproduceerde producten zouden een stuk goedkoper zijn. Er zijn winkels die hiermee experimenteren zoals bijvoorbeeld biowinkel De Aanzet in Amsterdam. Bij Nieuw Mos zien we daar nog geen mogelijkheden voor, maar wel denken we na over wat we onze klanten kunnen aanbieden om hen te helpen duurzamere keuzes te maken.

Wanneer leef ik duurzaam?
Duurzaam is, zoals we al vaker gezegd hebben, natuurlijk een container begrip. Babette Porcelein noemt het ‘eco-neutraal’ of ‘eco-positief’. Hiermee bedoelt zij:

1. *Een handeling is duurzaam als je hem kunt blijven herhalen, omdat het effect ervan binnen de draagkracht van de planeet blijft. De gebruikte hulpbronnen krijgen de tijd om te herstellen (denk aan regen, visstand of bos) en er zijn bovendien geen effecten die blijvende schade aanrichten aan het ecosysteem.*
2. *Je leeft eco-neutraal als je evenveel positieve als negatieve impact op het ecosysteem hebt, waarbij de negatieve impact duurzaam is, dus binnen de draagkracht van de planeet blijft.*
3. *Je leeft eco-positief als je meer aan het eco-systeem toevoegt dan je eraan onttrekt.*

In haar top 10 van grootste impacts van de gemiddelde Nederlander staat op nummer 1: spullen. En dat komt dan vooral door de mijnbouw en industrie, waarbij complexe, dure producten de meeste impact hebben. De auto staat op nummer 2 en dat komt vooral door de slijtage van de banden die allemaal micro-plastics op de weg achterlaten.

Spullen, vervoer, eten & drinken en wonen
Wil je aan de slag met duurzamer leven dan kun je je het beste richten op deze 4 sectoren zegt Babette Porcelein. En daar hebben we allemaal onze eigen mix in te maken. In haar boek kun je uitgebreide voorbeelden en suggesties vinden. Wil je echt kijken hoe dat met jouw levensstijl zit, dan is haar test via www.mijnverborgenimpact.nl een aanrader. Lekker confronterend ook, maar met concrete acties die je kunt doen om duurzamer te leven. Eigenlijk zijn er zo veel kleine stapjes die je nu al makkelijk kunt zetten, dat het gewoon stom is om er niet een aantal in je levensstijl te implementeren.

Ecologische impact digitale data
De laatste jaren is er ook veel aandacht voor de opslag van je digitale data en ook daarin kun je een hoop zelf doen om de verborgen impact te verminderen. In Nederland alleen zijn er al zo’n 200 datacenters, de elektriciteit staat daar 24 uur per dag aan om de

WAAR ZIT DE IMPACT?

DUURZAAM LEEF JE DUS PAS ALS JE BINNEN DE DRAAGKRACHT VAN DE AARDE BLIJFT EN NIET MEER NEEMT DAN DE PLANEET KAN OPBRENGEN.

servers te laten draaien. De servers zijn nodig om bijvoorbeeld mails te kunnen versturen. De servers worden heel warm door de taken die ze uitvoeren, dus worden de ruimtes gekoeld met water of andere koelmethodes. Ook het bouwen van computers en datacenters kost elektriciteit en energie. Behalve energie worden er veel (zeldzame) mineralen gebruikt die niet op duurzame manieren worden gewonnen. Er is bij het leveren daarvan vaak sprake van uitbuiting, kinderarbeid of andere misstanden. Ook iets om bij stil te staan als je je mail verstuurt. Deze vorm van milieuvervuiling wordt razendsnel groter, maar tegelijkertijd kun je hier vrij makkelijk zelf ook wat aan doen.

Hier een paar tips:

- Schoon regelmatig je e-mails op
- Stuur geen bijlages mee, maar een link naar een centrale opslag
- Gooi foto's weg of zet op je mobiel de optie van automatisch downloaden uit
- Zet in what's app de optie aan dat berichten verdwijnen na een aantal uren of dagen

Duurzaam leven en Nieuw Mos
En ons eigen bedrijf? Allereerst willen we vooral een positieve impact voor een duurzamere wereld maken door duurzaam geproduceerde producten aan te bieden. Het is voor ons bij Nieuw Mos elke dag de drijfveer waar we onze energie, kennis en kunde voor inzetten. Door te zorgen dat Nieuw Mos bestaat en kan blijven bestaan maken wij het voor duizenden klanten per week mogelijk dat er biologische boodschappen, duurzaam geproduceerde kleding en 'spullen' worden gekocht en dat er ook op het gebied van gemakseten een duurzaam en biologisch alternatief is in onze Sla vestiging. We kiezen heel bewust voor een breedte in ons bedrijf qua aanbod, zodat juist iedereen een eigen keuze kan maken om stappen te zetten in duurzamer leven.

Maar ook wij hebben een taak om de processen in ons eigen bedrijf tegen het licht te houden; we hebben veel koelingen draaien, we gebruiken papier, plakband, mail, verpakkingsmateriaal, we maken foto's en zo is er nog een hele rij aan toe te voegen. Natuurlijk hebben we bij veel zaken al op de duurzaamheid gelet, maar er zijn zeker mogelijkheden tot verbetering. Steeds meer bedrijven met wie wij samenwerken hebben een B corp-certificering (het woord B Corp staat voor Benefit Corporation) zoals Weleda, Terasana, A Beautiful Story, de Triodosbank, Mudjeans, of Do It. Met deze certificering kun je laten zien dat je het als bedrijf én ondernemer belangrijk vindt om niet alleen financiële waarde, maar ook waarde voor mens en milieu na te streven.' Het uitgangspunt van dit non-profit netwerk is om het bedrijfsleven een kracht te laten zijn die ten goede komt voor alle mensen, gemeenschappen en de planeet. En dat willen we bij Nieuw Mos nou net ook heel graag. Het zal een heel traject zijn, maar we willen dit pad graag gaan bewandelen bij Nieuw Mos.

Anita Groenendijk

DE IMPACT TOP 10 'REVISITED'

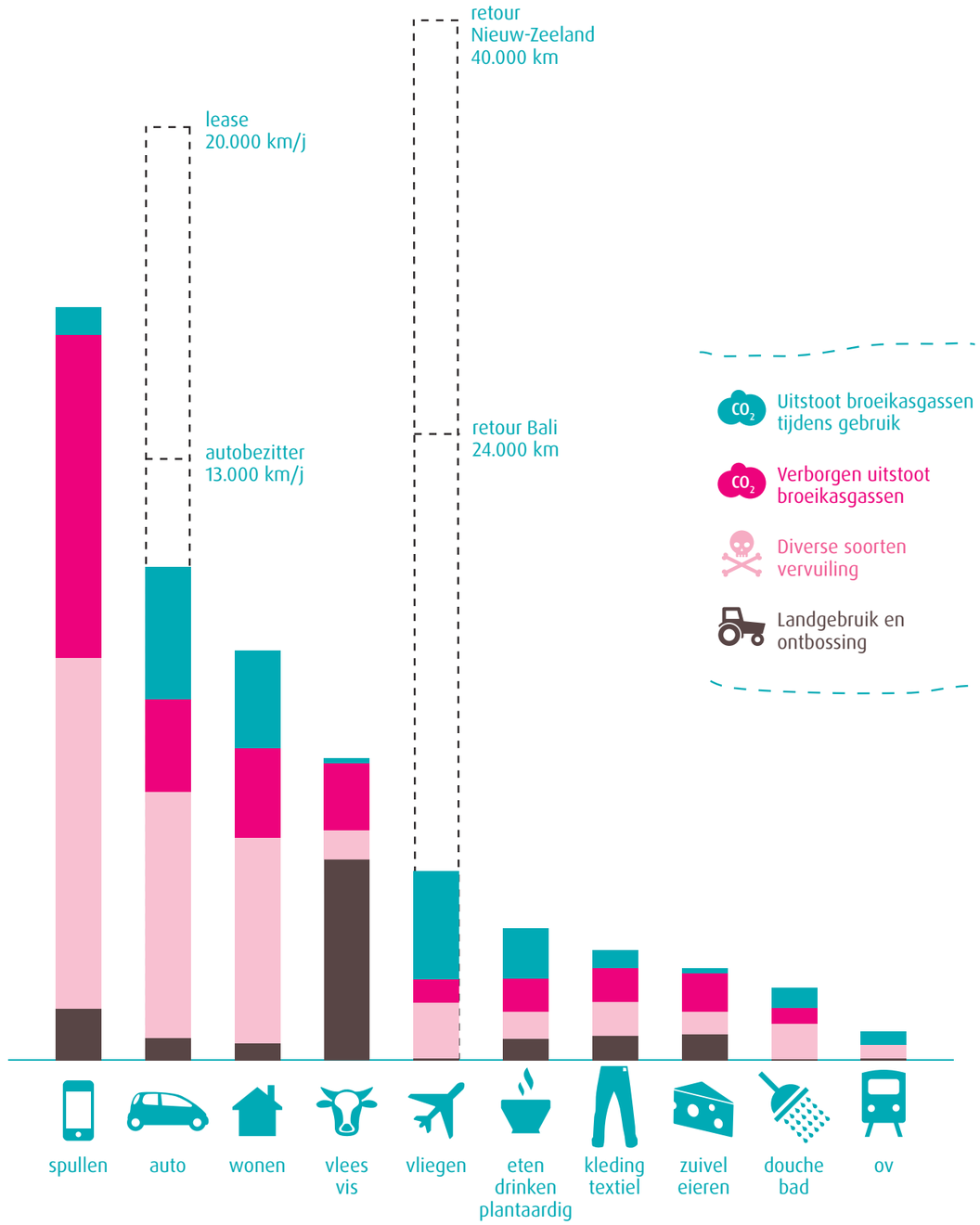

©Babette Porcelijn, Think Big Act Now

Impactmakers op de vloer

Het warenhuis is niets zonder ons gezellige team. Zij zorgen voor de fijne sfeer, helpen je bij de paskamer en denken mee in allerlei keuzes. Ze verzorgen de winkelpresentatie, delen eigen ervaringen uit en genieten van de prachtige producten waar zij mee werken. Hoe zijn ze bij ons terecht gekomen? Wat is hun affiniteit met duurzaamheid? Wat betekent Nieuw Mos Warenhuis voor hen? Tijd om ons huidige team, waar ik enorm trots op ben, in de spotlights te zetten.

Jantien van Middelkoop

Jantien is medewerker vanaf het eerste uur. Via haar eigen praktijk In-Zicht waar zij onder andere meditaties geeft, ontmoette ze Anita in de ruimte die ze van Jolanda huurde. 'Anita nodigde mij een keertje uit om koffie te gaan drinken en toen bleken we erg veel gemeen te hebben. Anita vertelde toen dat ze van plan waren een duurzaam warenhuis te openen in Amersfoort. Ik was direct enthousiast en een tijd later zat ik met Ruben en Anita aan de keukentafel voor een sollicitatiegesprek. Ik vind het zo leuk om de start te hebben meegemaakt.' In haar dagelijks leven streeft Jantien ernaar zo'n klein mogelijke voetafdruk op de aarde achter te laten. 'Ik vind duurzaamheid een beetje een uitgehold begrip. Voor mij is het een proces van jaren geweest waarbij er steeds meer verbinding ontstond met de Aarde waar ik net zo voor wilde zorgen als voor mezelf. Stapje voor stapje verruilde ik niet-biologisch voedsel voor biologische voeding. Duurzame kleding is daarbij gekomen wat ik naast tweedehands kleding draag. Ook woon ik in een Tiny house.' Het mooiste aan haar werk in het warenhuis vindt Jantien dat de hele winkel vol hangt met prachtige spullen waar geen mens, dier of plant voor heeft hoeven lijden. 'Mensen kunnen met een gerust hart hier dingen kopen die zij nodig hebben of zichzelf gunnen. Dat alles van duurzame materialen is gemaakt en de processen eerlijk zijn verlopen, maakt me blij. Voor mij is Nieuw Mos Warenhuis een plek van persoonlijke aandacht.'

Een plek van persoonlijke aandacht

Emmy Kernkamp

Inmiddels studente Aardwetenschappen in Utrecht, maar toen net begonnen aan een tussenjaar en op zoek naar een baan. Nieuw Mos was voor haar een bekende plek. 'Vroeger als klein meisje ging ik bij Nieuw Mos altijd boodschappen doen met mijn ouders. Toen ik in mijn tussenjaar een baantje zocht, zei mijn moeder dat dit misschien wel wat voor mij was.' 'Een van de leukste dingen aan werken bij het warenhuis is dat de dagen zo verschillend zijn. Er zijn altijd leuke, nieuwe ideeën die we samen kunnen uitvoeren. Ook geniet ik van de gezellige interactie met de klanten.' Voor Emmy is duurzaamheid een belangrijk begrip. 'Dat duurzaamheid belangrijk is voor het behoud van onze aarde staat vast. Ik ben ervan overtuigd dat goed, gezond eten belangrijk is voor een mens, maar net zo belangrijk is het niet dragen van alle plastic stoffen in je kleding, iets wat veel mensen vergeten. Door het werk in het warenhuis heb ik betere kennis over de verschillende stoffen gekregen en kan ik kritischer kijken of iets echt bij mensen past waarbij ik let op kleur en figuur, maar vooral of het ook echt bij de persoon zelf past.' Op de vraag hoe Emmy het warenhuis in een woord omschrijft, antwoordt ze: 'Vernieuwend'.

Vernieuwend

Femme Visscher

Met haar examens voor vwo 6 in het vooruitzicht is Femme onze flexibele kracht in het warenhuis. 'Samen met een vriendin ging ik vaak vakkenvullen in de natuurvoedingswinkel en liepen we regelmatig langs het warenhuis. Het zag er altijd zo gezellig en uitnodigend uit. Toen ik hoorde dat ze op zoek waren naar iemand, gaf ik aan dat ik wel in het warenhuis wilde werken. Vooral de aandacht die je hier aan klanten geeft en de fijne, rustige werkomgeving spreken me enorm aan. Daardoor werk ik hier nu nog steeds met veel plezier.' Als jongere kan het soms best lastig zijn om duurzaamheid een praktische invulling te geven. Hoe doet Femme dit? 'Ik probeer dagelijks impact te maken door duurzaamheid op een toegankelijk en inspirerende manier over te brengen. Voor de natuurvoedingswinkel bijvoorbeeld beheer ik de sociale media waar ik producten en verhalen achter merken deel. Op die manier wil ik niet alleen mensen informeren, maar ook motiveren om duurzamer te leven. Op de vraag wat het warenhuis voor haar betekent antwoordt ze: 'Het is voor mij een bewuste plek waar alles draait om aandacht. Aandacht voor de klant, voor de producten en de wereld om ons heen.'

Een fijne, rustige werkomgeving

Marieke van Hal

Als een bezige bij vind je Marieke meestal in het weekend bij ons. Ze werkte eerst een aantal jaren op de HVC (homeopathie, verzorgingsproducten, cosmetica) in de natuurvoedingswinkel. 'Ik had net besloten om te stoppen in de natuurvoedingswinkel en zocht een nieuwe uitdaging. Er kwam een plekje vrij bij het warenhuis waar ik via collega's terecht ben gekomen om te gaan werken. Echt een superleuke switch! Ik kwam er al graag rond om te kijken en nu mag ik zelf klanten helpen met mooie kleding. Ik ben heel enthousiast over wat we verkopen.' Voor Marieke is leven op een schone en eerlijke manier heel erg belangrijk. Zo neemt ze iedere dag haar eigen gezuiverde water mee. 'Ik kies voor schone producten, kleding en voeding, en probeer zuinig te leven. Goed omgaan met de natuur en bewuste keuzes maken in welke bedrijven je bijvoorbeeld wilt steunen zijn kleine keuzes die een grote impact kunnen hebben.' Het leukste aan het werken in het warenhuis vindt Marieke 'de verbindende sfeer tussen klanten en collega's, dit is echt uniek.' Ook vroeg ik aan haar wat Nieuw Mos Warenhuis haar tot nu toe heeft gebracht. 'Plezier, verbinding, familie, blijheid en voldoening.' Mooier verwoord vind je het niet...

De verbindende sfeer tussen klanten en collega's is uniek

Anna Visscher

Als jongste teamlid van het warenhuis is Anna begin maart bij ons gestart. Ze was vakkenvuller in de natuurvoedingswinkel, toen ze via haar zus Femme hoorde dat wij op zoek waren naar een nieuw teamlid. 'Toen Femme vertelde dat ze in het warenhuis nog mensen zochten, pakte ik mijn kans! Het leek mij veel leuker werk dan vakkenvullen ook al doe ik dat nog een middag in de week.' Wat Anna het leukste vindt aan het werk is nog een moeilijke vraag, omdat ze nog veel aan het leren is. 'Tot nu toe vind ik het contact met klanten heel leuk en geniet ik van de gezellig sfeer die dat met zich meebrengt.' Het woord 'duurzaamheid' is voor Anna kenmerkend voor het warenhuis en in haar dagelijkse praktijk probeert ze hier aan te werken door overal op de fiets heen te gaan. Als ze verder weg gaat, neemt ze meestal de trein.

Gezellige sfeer

Gerianne Bokkers

Als docent met een tijdelijke baan op de middelbare school zocht ik naar iets ernaast. Op Instagram zag ik een nieuw duurzaam warenhuis voorbij komen en ze hadden ook nog eens een vacature. Dat leek me wel wat, maar ik had geen mode-ervaring. Ik besloot een meeloop-middag aan te vragen en sindsdien loop ik nog steeds iedere week met heel veel plezier in het warenhuis rond. Door de jaren heen ben ik gegroeid richting de functie Operationeel Manager. Nieuw Mos Warenhuis is voor mij een plek van aandacht, zorgzaamheid en empowerment. Ik ben er gegroeid als mens en heb ontzettend veel geleerd over alle stappen die er schuilgaan achter het maken van een product of kledingstuk en het stukje duurzaam ondernemen als bedrijf. Het is ongelooflijk hoeveel je kunt betekenen door bewust je aankopen te doen ook al merk je zelf weinig van de positieve impact. Het is deze positieve instelling en de transparantie die mij aanspreekt. Stapsgewijs vordert mijn duurzame leefstijl al sinds mijn jeugd. Van ecologisch wasmiddel en het isoleren van ons huis tot het dragen van duurzame kleding en het kiezen voor wol voor mijn zoontje. Duurzaam leven is een containerbegrip. Uiteindelijk draait het om zorgen voor de aarde in een holistisch perspectief. Zorg voor mens, dier en milieu. Niet los van elkaar, maar allemaal samen. En dat is ook wat ik voel binnen ons team en binnen Nieuw Mos. We doen het samen.

"Niet los van elkaar, maar samen"

Ineke Verdoner

Maar liefst 75 jaar is Ineke eind februari geworden en wat is het genieten om haar als oudste collega in ons team te hebben. 'Ik kende het Warenhuis al goed omdat ik er graag neusde, cadeautjes kocht en af en toe iets van de mooie kledingcollectie. Maar ik hoorde er ook enthousiaste verhalen over van mijn buurvrouw Jolanda; de motivatie en de drive om iets te doen dat anders is, dat bijdraagt aan een mooie, liefdevolle wereld, het belang van duurzaamheid daarin, die herken ik.' Toch bleef in haar gedachten de stem dat ze te oud zou zijn voor de vacature. Ze waagde 2 jaar geleden de stap en sindsdien is ze er elke week op woensdagochtend te vinden. 'Ik houd van de schoonheid die er te koop is, van de ontspannen sfeer, een team van fijne collega's en ook om op die manier verbinding te houden met wat er nog meer in de wereld 'te koop' is. Ik vind Nieuw Mos de nieuwe versie van de Bijenkorf, ooit mijn favoriete winkel in Amsterdam.' De term duurzaamheid? Daar heeft Ineke niets mee. 'Ik ervaar het als vanzelfsprekend dat we anders kijken naar wat we nodig hebben en hoe we dat doen; total inclusion.'

"Ik houd van de schoonheid die er te koop is"

Jolanda Sieders

Misschien heb je in het laatste magazine al over Jolanda gelezen. Ze is de vormgever van ook dit magazine, werkt in het warenhuis, doet de marketing voor Nieuw Mos en heeft haar eigen bedrijf Stille Wateren wat zich richt op reflectie. 'Ik maakte al het magazine toen Anita me vertelde dat ze mensen zocht in het warenhuis. Ik had nog nooit eerder in een winkel gewerkt dus ik liet het eerst voorbij gaan. Maar toen ze het voor de derde keer zei, vroeg ik me af of het niet iets voor mij zou zijn. Ik heb toen een middag meegelopen en ik vond het ontzettend leuk! Sinds ik voor Nieuw Mos werk heb ik ontzettend veel geleerd over 'alledaagse' manieren om impact te maken. Ik ben me steeds meer gaan realiseren dat ik met het uitgeven van mijn geld, invloed uitoefen op de branche. Ook ben ik heel alert geworden op materialen. In andere winkels voel ik het direct als het polyester is.' In haar dagelijks leven deelt Jolanda een auto met haar buurvrouw, gaat ze graag met de trein op vakantie en doet ze zoveel mogelijk op de fiets. Het leukste aan haar werk? Dat is het contact met klanten. 'Je mag soms heel dichtbij komen en dan ontstaan er mooie gesprekken.' Het warenhuis omschrijven in één woord is onmogelijk aldus Jolanda. Het zijn er vijf. 'Een gezellige, bewuste, inspirerende plek.'

"Je mag soms heel dichtbij komen en dan ontstaan er mooie gesprekken"

Hennieke van den Ham

Als Visual Merchandiser vind je Hennieke het vaakst in het warenhuis. Zij zorgt voor de prachtige presentaties in de winkel en kan haar creativiteit hier goed in kwijt. Ook geeft ze regelmatig kleuranalyses op de Burgwal. 'Ik was net klaar met mijn opleiding tot bloemstylist en was op zoek naar een baan. Mijn zus Gerianne werkte er al en dacht dat dit misschien wel wat voor mij zou zijn. Ik heb meegelopen en vond het heel erg leuk.' Achter alles zit een verhaal, daar is Hennieke zich heel bewust van. Door dagelijks bezig te zijn met deze duurzame producten blijft haar blik scherp. 'Het fijnste vind ik dat ik de verbinding met de natuur voel. Voordat ik hier werkte was ik mij minder bewust van de herkomst van materialen of de mensen die het product hebben gemaakt. In een materialistische wereld vind ik het positief om te zien dat er ook een groep mensen is die juist kijkt naar de echte waarde die verder gaat dan het product zelf.' Hennieke vindt het erg leuk om de winkel telkens opnieuw in te richten. 'Het lijkt soms alsof we ineens allemaal nieuwe spullen hebben, maar in feite presenteren we de dingen anders waardoor iets wat je eerst niet zag, nu wel je aandacht trekt.' Visual merchandising doen we met zorg. Want het product of het kledingstuk is met zoveel zorg gemaakt, dat het ook onze aandacht verdient in de manier waarop we het in de winkel neerleggen en ermee omgaan. Op de vraag hoe Hennieke Nieuw Mos Warenhuis zou omschrijven zegt ze volmondig: positieve sfeer. En dat is precies wat we willen! Vanuit een positieve blik impact maken.

"Verbinding met de natuur voelen"

- Column -

'HET LEVEN IS MET JE'

Alles begint met inspiratie. Een wens. Een droom. Alleen diegene die moedig genoeg zijn. Die luisteren naar de fluistering van hun hart. Die twijfel en angst tot hun metgezel maken. Niet hun vijand. Zullen de sprong wagen. Met open armen. Open hart. Wetende dat ze opgevangen zullen worden.

Weet dat je gedragen wordt. Gedragen door het leven. Het leven dat werelden schept. De lentebloesem laat ontwaken. De zon doet stralen. De sterren laat fonkelen in de heldere nacht. Mensen samenbrengt. Omstandigheden schept. Telkens weer opnieuw. Zonder dat wij daar ook maar iets mee te maken hebben.

Je weet niet wat je te wachten te staat. Ga maar mee in de stroming van het leven. Stop met vechten. Vol in de overgave. Klaar voor wat zich ook zal aandienen. Wat het ook is, je kunt het aan. Je hoeft het niet alleen te doen. Het leven is met je.

Ookal lijkt het soms nog zo donker. Ookal lijkt het soms alsof het leven tegen je is. Het is wat het is. Wat je nodig hebt zal op je pad komen. Of je het nu leuk vindt of niet. Als het zich aandient haal dan een keer diep adem. Vertel je zelf dat je veilig bent en dat je dit aankunt. Alles komt goed. Alles is al goed.

Die ene inspiratie stroom. Wens. Droom. Het is de katalysator achter de zoektocht naar jouw geluk. Jouw pad. Jouw plek. Het komt van binnenuit. Ongefilterd. Wees niet bang. Je vindt je weg. Zolang je je hart de weg laat wijzen zul je nooit verdwalen.

Cherisa Schouten

Al 27 jaar Woonachtig in Amersfoort en trouwe bezoeker van Nieuw Mos. Persoonlijke ontwikkeling is iets wat haar sinds 2019 bezighoudt. Dit heeft erin geresulteerd dat ze patronen heeft doorbroken, voor haar dromen is gegaan en bewuste keuzes maakt. In 2025 heeft zij met hart en ziel het ontspanningsrituee l 'Relax Immersive' opgezet. Een moment van rust in de drukte van het alledaagse.

Bewust opvoeden

Over mijn reis naar duurzaam ouderschap

Misschien ligt het aan mijn veranderde blik. Het lijkt wel alsof ik steeds vaker jonge ouders zie in Nieuw Mos. Wandelend met de kinderwagen, hun kleintje dicht bij hen in de draagzak of de springende kleuter die alles interessant vindt en wil ontdekken wat iets is. Sinds ik vorig jaar moeder ben geworden van een zoontje, Tom, voel ik zoveel meer aansluiting bij de zogenoemde groep 'jonge ouders'. Ook valt het me dan tijdens gesprekken op hoe bewust ouders zijn in wat zij hun kinderen willen meegeven en, wanneer zij bij Nieuw Mos zijn, op welke praktische manier dit vorm krijgt. Het inspireert mij en ik kan niet anders zeggen dan dat ik door mijn werk in het warenhuis een andere blik heb gekregen op de praktische vertaalslag van je kindje verzorgen en opvoeden. Het gaat uit van holisme; een levensvisie die past bij de mijne.

Het begon met een dekentje

Ik herinner me nog zo helder het gesprek tijdens mijn zwangerschap waarin Anita met mij een vernieuwend en tegelijkertijd zo logisch inzicht deelde vanuit haar ervaringen als moeder. Zij vertelde hoe ze voor haar kinderen een eigen wollen dekentje had. Dit wollen dekentje was hun veilige, warme coconnetje waar zij in gewikkeld bleven wanneer iemand de baby mocht vasthouden. Een eigen geur, warmte, zachtheid en een veilig gevoel terwijl de kleine voorzichtig kennismaakte met de grote wereld. Dit voelde voor mij zo kloppend, dat ik dit voor Tom ook heb gedaan. Het is een klein en misschien simpel voorbeeld, maar voor mij zoveel zeggend. Tijdens de zwangerschap word je overspoeld met enorme uitzetlijsten, ontelbaar veel opties, nog los van het feit wat je van anderen krijgt. Hoewel ik wel houd van een lijstje voor het overzicht mist er wel een significant onderdeel. De verbinding met wat het voor je kind doet of het waarom ontbreekt nog wel eens. Zeker wanneer je bewuster leeft, ontdek je dat het zoeken naar duurzame opties best een reis is. Polyester is er in overvloed als je kijkt naar alle knuffels, verschoonmatjes of tassen met een teddy-stof. Plastic is de norm voor speelgoed met het liefst allemaal flitsende lichtjes en geluidjes voor een continue prikkel. En dan nog de vele zalfjes, oliën of bad crèmes die je smeert op de babyhuid die nog o zo gevoelig is. Het kan behoorlijk overweldigend zijn. Na mijn eigen zoektocht naar alternatieven op basis van onze duurzame criteria zoals materiaal/ingrediënten en arbeidsomstandigheden, en alle gedeelde ervaringen van collega's en klanten (sommigen met een achtergrond in de antroposofie), is er een fijne basis ontstaan. Een basis die ik praktisch mocht vertalen naar een vernieuwd assortiment op onze baby- en kinderafdeling om zo de jonge ouders die, net als ik op zoek zijn naar een bewuste keuze, hierin te helpen.

Stap voor stap probeer ik iedere keer met een kleine keuze een verschil te maken

Wol, wol, wol

Als er iets is waar wij bij 'zweren' is het wel het dragen van wol. Zeker bij de allerkleinsten is dit zo'n bijna primair iets dat je ze niet wilt onthouden. Vanuit de warme, donkere behaaglijke toestand in de baarmoeder wordt het kindje geboren in een koude, lichte wereld waarin de letterlijke ruimte die het kindje ineens heeft, nog onveilig kan voelen. Daarbij leren baby's nog om hun temperatuur te reguleren. Wol ondersteunt deze grote verandering in alle opzichten. Het biedt warmte, het is zacht en voelt veilig en behaaglijk aan. Ik heb wel eens gehoord dat wol de trillingen ofwel frequenties die er altijd zijn, dempt waardoor het kindje meer rust heeft. Een expert ben ik hierin niet, maar dat het verschil maakt zie ik zeker. Dus wollen rompertjes, boxpakjes, slofjes en dekentjes vind je altijd in ons warenhuis. Een fijne basis waar je iets aan hebt en altijd goed is om te geven als cadeau.

Mijn favorieten

De vraag naar kraamcadeautjes krijgen wij regelmatig. Je wilt graag iets meenemen op kraambezoek, maar wat kies je dan? Een paar fijne favorieten van mijzelf waren bijvoorbeeld de hydrofiele doeken van Mushie. Gemaakt van biokatoen in prachtige kleuren die zo fijn zijn in gebruik. Van spuugdoekje, onderlegger in de wieg en badhanddoek tot ermee kunnen inbakeren als je de grote variant kiest. Daarbij zijn slabbetjes altijd top om alvast in huis te hebben. Je krijgt er vanzelf profijt van. Geef je liever iets waar de baby mee kan spelen dan springt het handgemaakte merk Nanchen er bij mij met kop en schouders bovenuit. Antroposofisch geïnspireerde popjes gemaakt van biologisch katoen en lokale wol met handgeschilderde gezichtjes. Een popje dat vanaf de geboorte al bij de kleine gelegd kan worden en met het kindje meegroeit. Ook is het houten speelgoed van Ever Earth of Telleby een mooi cadeau. Ik heb gekozen voor zoveel mogelijk open-einde speelgoed. Dat betekent dat een kind met zijn/haar eigen fantasie er op eindeloos veel manieren mee kan spelen. Waar een puzzel gemaakt moet worden zoals de puzzel past, wat natuurlijk bijdraagt aan onder andere de ontwikkeling van ruimtelijk inzicht, is open-einde speelgoed ook fijn om in huis te hebben. Het is juist deze afwisseling die voor een kind interessant is. En van prentenboeken krijg je natuurlijk nooit genoeg. Zoek je als ouder/verzorgende wat meer verdieping? Dan zijn er altijd de serie Opvoeding en Onderwijs boeken van uitgeverij Christofoor die diverse thema's behandelen.

Impact op de toekomst

Het wordt wezenlijk tastbaar als je nadenkt over de toekomst wanneer er een kindje geboren wordt. Je perspectief verandert. De keuzes die jij nu maakt, bepalen voor een aanzienlijk deel hoe jouw kindje straks in deze wereld leeft. Natuurlijk kunnen we niet alles voorsorteren en dat lijkt me ook niet goed. Een kindje is natuurlijk een eigen persoon met een eigen verhaal wat zich ontvouwt mettertijd. Toch vind ik het belangrijk om zo zorgvuldig en bewust mogelijk keuzes te maken waarvan ik weet dat die binnen mijn cirkel van invloed vallen. Persoonlijk kies ik bij Tom voor natuurlijke materialen in de kleding die hij draagt, het liefst houten speelgoed al krijgt hij soms ook plastic speelgoed cadeau wat er dan naast ligt. Ik kies voor biologische groenten en fruit, de fijne luiers van Bambo en de verzorgingslijn van Weleda Baby of de goudsbloemzalf van de Polderkol. Stap voor stap probeer ik iedere keer met een kleine keuze een verschil te maken. Een verschil waarbij de positieve impact voor hem het belangrijkste is en daarmee inherent de impact op de toekomst van de aarde. Ik groei met mijn kind mee en daarmee groei ik in mijn duurzame ouderreis. Ik blijf mij ontwikkelen en de kinderafdeling dus ook. Dat is het mooie van bewuste duurzame keuzes maken; je ziet het niet altijd maar impact is er zeker. Of ik het goed doe weet ik niet, maar of ik het bewust doe? Absoluut.

Gerianne Bokkers

Stel je jouw heerlijke duurzame dag eens voor...

(en maak moeiteloos veel verschil!)

Stel je jouw meest duurzame dag ooit eens voor. Je wordt wakker en geniet met je ogen dicht nog even na van je duurzame beddengoed. Omdat het fris is in je slaapkamer –je hebt daar immers geen verwarming aan– steek je je voeten in je wollen sloffen en ga je nog een tikje slaperig naar het toilet. Met een druk op de bespaarknop van je wc trek je met maar de helft van het spoelwater door en in de badkamer zet je alvast de timer bij de douche. Want hoe ontzéttend je ook geniet van douchen en je haar wassen met een shampoo bar, het voelt toch beter om minder water te gebruiken.

Helemaal klaar voor de nieuwe dag maak je in de keuken een lekker kopje *slow* koffie met een uitwasbaar koffiefilter. Zo zet je precies genoeg en heb je veel minder afval. Voor je lief maak je een lekkere kop thee met losse thee in een thee-ei. De thee en koffieprut kunnen straks gewoon op de composthoop. Omdat jij straks ook wel een kop thee wilt, heb je alvast een hele liter gekookt en dit in een thermosfles gedaan. Hoeft de waterkoker ook maar een keer aan!

Je draait de verwarming stap voor stap wat hoger. Omdat je lekker wollen onderkleding draagt kan die een graadje minder dan voorheen. Je haalt je telefoon van de mobiele Waka Waka *power bank* die je gisteren met het heerlijke zonnetje dat scheen, hebt opgeladen, en checkt even je berichten voordat je de kinderen uitzwaait die met hun lekker gevulde duurzame broodtrommels op de fiets stappen.

Na een paar uur werken ben je even klaar met naar je scherm turen en doe je je laptop dicht. Dat bespaart niet alleen energie, maar maakt ook dat je écht even bij je scherm vandaan blijft. Je maakt even een ommetje en stopt daarna die paar gaatjes in je wollen sokken met wolvilt. Heerlijk rustgevend om te doen en zo kunnen je sokken weer een poosje mee.

Na je lunch ga je weer aan het werk. Je maakt een back-up van je foto's en bestanden op je externe harde schijf, zodat je minder ruimte in de 'cloud' gebruikt. Wist je dat het internet de grootste stroomverbruiker ter wereld is? Dan bel je met een collega voor overleg, waarbij je

Extra tips:

- *Led verlichting, heb jij al je peertjes al vervangen?*
- *Waxinelichtjes zonder houdertje (van bijenwas en koolzaad, van de Muisjes)*
- *Restjes van de (stomp) kaarsen die overblijven kun je hergebruiken door zelf kaarsen te maken maar ook door een vuurpot te gebruiken (b.v. van het merk Smeltvuur).*
- *Weet je eigenlijk wat jouw apparaat aan stroom verbruikt? Er zijn handige meetapparaatjes op de markt om dat op te nemen.*
- *Tuinwerk, uitstellen tot het 10 graden is, daarvoor hebben allerlei insecten hun holletjes en gaatjes en blad nog nodig als nestje/onderkomen.*
- *Sluipverbruik apparaten ; haal stekkers uit stopcontact, geen stand by, laat je opladers niet in stopcontact zitten, koop slimme stekkers, zet de boiler uit als je niet thuis bent.*
- *Duurzaam sparen: kijk op eerlijke geldwijzer.nl/bankwijzer*

aantekeningen maakt in een notitieboek van steenpapier. Zodra je jouw aantekeningen hebt verwerkt, veeg je het 'papier' weer schoon; dat kun je straks opnieuw gebruiken voor je boodschappenlijstje!

Aan het einde van de middag ga je boodschappen doen op de fiets. Lekker met je neus in de wind naar de natuurvoedingswinkel (en nog even neuzen in het warenhuis). Je moet ook nog even wat zeep halen, want het blokje in de douche is bijna op. Met jouw eigen boodschappentassen vol met heerlijks ga je weer op huis aan.

Je brengt de rijst voor het avondeten vast aan de kook, doet het daarna in een warmtezak, zodat het kan garen. Heb jij even tijd om het insectenhotel weer op te hangen in de tuin! Nog wat koolzaadkaarsjes aan op tafel en jullie kunnen samen voluit genieten van een gezellige maaltijd met seizoensgroenten. Na het eten doe je een spelletje met je kinderen, dat je eerder geleend hebt. Als ze het toch niet leuk vinden, breng je het gewoon weer terug.

Als je 's avonds in bed ligt, kijk je tevreden terug op vandaag. Je bedenkt je dat je alleen nog bent vergeten om naar die duurzame camping te kijken die je had gezien op voordewereldvanmorgen.nl. Maar dat is een klusje voor morgen. Nu eerst genieten van je welverdiende rust.

Jantien van Middelkoop
& Jolanda Sieders

Welke van de genoemde producten zie jij graag bij ons in de winkel? Stuur ons een e-mail, we horen het graag: warenhuis@nieuwmos.nl

- Column -

WAT BLIJFT

Sinds ik moeder ben, merk ik hoe er in het ouderschap veel verdwijnt.
Kledingstukken waar ze uit groeit, soms nog voordat je eraan gewend bent geraakt of nadat het pas één keer gewassen is.
Fases die zich aandienen en net zo ongemerkt weer voorbijgaan. En dat je jezelf kwalijk neemt dat je er niet meer bij hebt stilgestaan. Bij die laatste keer dat je haar zag kruipen, de laatste keer dat ze in je armen de fles lag te drinken.
Mijn man - die normaal gesproken behoorlijk nuchter is - heeft daar trouwens nog veel meer moeite mee dan ikzelf. Met alles wat voorbijgaat.

Spullen komen en gaan, dozen vullen zich met wat niet meer nodig is: te kleine rompers, te simpele boekjes, oude speentjes en bijtringen.

In het begin probeerde ik dat allemaal bij te houden. Ik dacht iets vast te kunnen houden door het te bewaren. Nu er meerdere jaren verstrijken, begin ik te zien dat verdwijnen erbij hoort.

Ik had het idee dat duurzaam ouderschap vooral zat in wat ik wel of niet kocht, of wat ik ons dochtertje wel of niet te eten gaf.
Minder, bewuster, beter. En dat is natuurlijk ook zo. Toch merk ik steeds meer dat mijn blik verschuift. Niet naar wat er verdwijnt, maar juist naar wat er blijft. In wat je aandacht geeft en daardoor steeds weer terugkeert. In wat steeds meer waarde krijgt.

Bijvoorbeeld in de manier waarop je je kind knuffelt. En zij jou. In hoe je samen je gewoontes vormt.

Zo ontstond er bij ons tijdens het avondeten het 'kaarsje aansteken aan tafel', nadat ze er na de kerstperiode steeds zelf om vroeg: "kaasje aan?"
Of de ochtenden waarop we na het ontbijt samen een 'cino' drinken op de bank. Zodra ik het stenen koffiefilter uit de kast haal, rent ze al naar de bank om het zich onder een kleedje comfortabel te maken.
Ik zie het geluk op haar gezicht als we daar samen zitten, ieder met een mooi kopje in onze handen.
Ik met mijn cappuccino, zij met haar opgeklopte melk.

Dat zijn de dingen die blijven. Tenminste, dat hoop ik. Misschien gaat ze echte koffie nooit lekker vinden. Maar dit - aan tafel of op de bank, met iets warms in onze handen, het samen goed hebben met simpele dingen - dat blijft.

Sophia Zomer

Sophia (36) is journalist en leefstijlcoach, bovengemiddeld geïnteresseerd in alles wat te maken heeft met gezondheid en duurzaamheid, én vers in het moederschap.

Impact maken

Dat is wat we willen. Als je weet hoe het zit, kun je effectiever aan de slag. In drie verschillende mediavormen geven we je inspiratie zodat jij samen met je omgeving impact kan maken en aan de slag kan.

Anita Groenendijk &
Gerianne Bokkers

PODCAST

te beluisteren op Spotify

Podcast: BNR Duurzaam

Harm Edens

Hoe halen we het beste en het snelste de doelen van het klimaatakkoord van Parijs? Dat onderzoekt Harm Edens in deze podcast. Vooral bekend met 'Dit was het nieuws', maakt hij echt impact met BNR Duurzaam waarin hij iedere week met een gast spreekt over uitdagende vraagstukken. De thema's gaan van klimaat tot natuur. Van groene innovaties tot nieuwe wetenschappelijke inzichten. En van circulair tot klimaatneutraal. Iedere week een nieuwe dosis inspiratie en praktische tips.

BOEK

te vinden in ons warenhuis

De Trias Economica

Babette Porcelijn

Stel je een economie voor die werkt voor iedereen: mensen hier én daar, nu én na ons. Een economie die de natuur versterkt in plaats van onder druk zet. In De trias economica onderzoekt Babette Porcelijn de wortels van onze verborgen impact, diep in de spelregels van het systeem. De trias economica biedt een uitweg uit het falende systeem. Heldere analyses en concrete handvatten helpen ons op weg om stap voor stap te beginnen.

Uitgeverij Volt

nm warenhuis

MINIDOCU

te zien op YouTube

De echte prijs van fast fashion

NOS op 3

De kledingindustrie is een van de meest vervuilende ter wereld. Toch blijven we maar kopen. En dat heeft grote impact op het milieu, mens en dier. Hoe kun je je kledingkast nou eerlijker en duurzamer maken? Salwa van der Gaag gaat in deze mini documentaire in gesprek met Sara Dubbeldam en laat je zien wat er schuilgaat achter de fast fashion wereld. Van herkomst en materiaal tot arbeidsomstandigheden. In 15 minuten neemt ze je mee in deze complexe wereld en sluit ze af met handvatten die jij kunt inzetten wanneer je opnieuw voor je kledingkast staat.